

نقش عبادت در سبک زندگی-۷

پناهیان: بیشتر جرم‌ها و ظلم‌ها را باید «سبک زندگی ما» کنترل کند، نه پلیس / سبک زندگی رمضان، جرائم را کاهش می‌دهد / حضور «عبادت» در سبک زندگی اسلامی، نقش «معلم اخلاق» در رفتارهای ما را دارد / تفاوت ما با اروپایی‌ها باید در نیاز کمتر به قانون، قوه قضائیه و پلیس باشد

حجت الاسلام و المسلمین پناهیان، در دهه اول ماه مبارک رمضان، بعد از نماز ظهر و عصر در مسجد امام حسین(ع) -خلع شمالی میدان امام حسین(ع)- که به امامت حجت الاسلام ابوترابی اقامه می‌شود، به مدت ده روز و با موضوع «نقش عبادت در سبک زندگی» سخنرانی می‌کند. در ادامه گزیده‌ای از مباحث مطرح شده در **هفتمین جلسه** را می‌خوانید:

سبک زندگی ما باید به گونه‌ای باشد که بی‌احترامی و ظلم به یکدیگر آسان نباشد

• اگر بخواهیم اخلاق را با سبک زندگی، عادات رفتاری و رسوم اجتماعی مرتبط ببینیم و دنبال این باشیم که از سبک زندگی برای اصلاح اخلاق و روحیات اخلاقی و روحیات معنوی خودمان استفاده کنیم، باید کاری کنیم سبک زندگی ما طوری نباشد که در آن، بی‌احترامی کردن یا ظلم کردن آدم‌ها به همدیگر آسان باشد. سبک زندگی و رفتارها و آداب اجتماعی باید به گونه‌ای باشد که افراد جامعه به سادگی نتوانند به هم بی‌احترامی یا ظلم کنند.

تفاوت ما با اروپایی‌ها باید در نیاز کمتر به قانون، قوه قضائیه و پلیس باشد

• قوه قضائیه و بخشی از کارهای قوه مجریه و مقننه با آن عظمتی که دارند همه برای این هستند که جلوی بدرفتاری‌ها را بگیرند، در حالی که با سبک زندگی خوب می‌توان جلوی بسیاری از دررفتاری‌ها را گرفت.

• ما که نباید مقلد اروپایی‌ها باشیم و هر کاری آنها انجام دادند، انجام دهیم. آنها قوه قضائیه بزرگ، زندان‌ها و زندانیان بسیار زیاد دارند؛ پلیس خیلی خشن و با تعداد فراوان دارند، آیا ما هم باید مثل آنها رفتار کنیم؟ آنها قوانین زیادی دارند که خلاف شئون انسانی یک جامعه است، آیا ما هم باید از این جهت مثل آنها باشیم؟

• تفاوت ما با آنها باید در این باشد که ما برای رسیدن به یک جامعه خوب نباید این‌قدر نیازمند قوه قضائیه و پلیس و قوانین و نهادهای نظارتی باشیم. البته قانون خوب است، ولی بسیاری اوقات مردم جامعه باید طوری زندگی کنند که نیازشان به قانون نیافتد. خیلی‌ها روز اول ازدواج یک عقدنامه امضاء کرده‌اند و آن را گوشه خانه گذاشته‌اند، و کارشان به آن نمی‌افتد. آیا شما هر روز به عقدنامه مراجعه می‌کنید و بر اساس بندهای مندرج در عقدنامه رفتار می‌کنید؟

مردم دوست دارند بر اساس اخلاق و محبت زندگی کنند نه بر اساس اجبار قانون/ اگر بر اساس محبت و

اخلاق رفتار کنیم، نیازی به اجبار قانون نخواهیم داشت

• مردم دوست دارند بر اساس اخلاق و محبت زندگی کنند نه بر اساس اجبار قانون. البته نه اینکه بخواهند خلاف قانون رفتار کنند یا بی‌قانونی کنند. بلکه اگر ما بر اساس محبت و اخلاق رفتار کنیم نیازی به اجبار قانون و پلیس نخواهیم داشت. امیرالمؤمنین(ع)

می‌فرماید: جزء کسانی نباش که هیچ تغییری در رفتار خودش نمی‌دهد مگر با الزام و اجبار! چهارپایان این‌گونه هستند که جز با زدن، ادب نمی‌شوند. (وَ لَا تَكُونَنَّ مِمَّنْ لَا تَنْفَعُهُ الْعِظَةُ إِلَّا إِذَا بَالَعَتْ فِي إِبَامِهِ فَإِنَّ الْعَاقِلَ يَنْتَعِبُ بِالْأَدَبِ وَ الْبَهَائِمَ لَا تَنْتَعِبُ إِلَّا بِالضَّرْبِ؛ نهج البلاغه/نامه ۳۱)

جامعه‌ای که در آن بدون حضور پلیس مقررات رعایت نمی‌شود، جامعه ضعیفی است/ فرهنگ ما باید آن قدر بالا برود که نصف قوه قضائیه بیکار بشوند

• نباید به گونه باشیم که لازم باشد سر همه چهارراه‌های ما پلیس باشد تا مقررات را رعایت کنیم. جامعه‌ای که اگر در آن پلیس نباشد کسی مقررات را رعایت نمی‌کند، یک جامعه ضعیف است. جامعه‌ای که زیاد به قوه قضائیه مراجعه داشته باشد فرهنگش خراب است. فرهنگ ما باید آن قدر بالا برود که نصف قوه قضائیه بیکار بشوند. البته قوه قضائیه باید مقتدر، منصف و سریع و دقیق باشد ولی برای موارد خاص و برای کسانی که تعدی می‌کنند، بقیه امور جامعه که نباید با قوه قضائیه درست شود. قوه قضائیه ظلم و جرم را کاهش نمی‌دهد، بلکه برای روز مبادا و موارد خاص است.

• خیلی از قوانینی که تصویب می‌شود برای این است که جلوی دزدی‌ها را بگیرد. این قوانین غالباً مبتنی هستند بر اینکه همه دزد هستند مگر اینکه عکس آن ثابت شود. حالا اگر کسی دزد نباشد چه؟ طبیعتاً نیازی به این قوانین و این همه نهادهای نظارتی برای نظارت، نخواهد بود.

سبک زندگی باید آمار جرم و جنایت را پایین بیاورد/ سبک زندگی معنوی در ماه رمضان، جرائم را کاهش می‌دهد

• باید زندگی خود را با فرهنگ و سبک زندگی خودمان کنترل کنیم، یعنی اموری در رفتار عموم مردم رواج بدهیم که خود به خود آمار جرم و جنایت را پایین بیاورد. مثلاً آمارها نشان می‌دهد که در ماه مبارک رمضان آمار جرائم کاهش پیدا می‌کند. چون سبک زندگی معنوی مردم در ماه رمضان خود به خود جرائم را کاهش می‌دهد.

بیشتر جرم‌ها و ظلم‌ها را باید «سبک زندگی ما» کنترل کند، نه پلیس

• یکی از آثار اخلاقی سبک زندگی سالم این است که جرائم و بی‌احترامی‌ها کم می‌شود. درست این است که خود سبک زندگی، بیشتر جرم‌ها و ظلم‌ها را کنترل کند نه اینکه مأمورین نظارتی یا پلیس‌ها بخواهند جامعه را کنترل کنند.

• در بحث تربیت فرزند هم سفارش شده است که فرزند خود را با بزرگواری و احترام به شخصیتش، او را تربیت کنید نه با کنترل و نظارت شدید. در این صورت اگر احیاناً فرزند ما چند مرتبه از اعتماد ما سوء استفاده کند، وقتی برخورد بزرگوارانه ما را ببیند خودش پشیمان خواهد شد.

• واقعاً تا آنجایی که می‌شود باید بدون نیاز به قانون و ناظر و مجری قانون، رفتارهای افراد جامعه را با فرهنگ و سبک زندگی کنترل کرد. البته قانون، قوه قضائیه و پلیس هم بالاخره برای جامعه لازم است، حتی برای همان حداقلی که می‌خواهند دزدی کنند ولی نباید نگاه ما غلبه داشته باشد در اینکه مردم اساساً دین و ایمان درستی ندارند.

- اگر برای مردم شخصیت و احترام قائل باشیم، برخی از کسانی که خلاف می‌کنند، خودشان پشیمان می‌شوند و برمی‌گردند. اساساً به این شیوه اوضاع جامعه خیلی بهتر سامان پیدا خواهد کرد.
- یکی از نتایج اسلامی بودن سبک زندگی جامعه این است که از لحاظ اخلاقی ظلم و جنایت را کاهش می‌دهد.

نماز، با تضعیف تکبر، نیاز به پلیس را در جامعه کم می‌کند/ اکثر زندانی‌هایی که واقعاً خلاف‌کار بوده‌اند،

اهل نماز نبوده‌اند

- خداوند متعال بخش‌هایی از زندگی بنده خود را تبدیل می‌کند به بخش‌های عبادی. وقتی یک بنده خدا، مجبور باشد روزی پنج مرتبه نماز بخواند، تکبرش تضعیف می‌شود و افتاده‌حال می‌شود. این شخص زیاد برای دیگران قیافه نمی‌گیرد و احتمال اینکه کار خلاف انجام دهد کمتر می‌شود. لاقلاً اینکه اگر کار خلافی هم انجام داد، به او می‌گویند این کار با نمازی که می‌خوانی جور در نمی‌آید و همین باعث می‌شود کمی به خودش بیاید.
- بنابر این می‌توان گفت که نماز و عبادت، نیاز به پلیس را کمتر می‌کند. به نظر شما کسی که روزه می‌گیرد و لقمه حلال خودش را نمی‌خورد، آیا به سمت لقمه حرام خواهد رفت؟ اثر عبادت در سبک زندگی فوق‌العاده است چون عبادت آدم را در خانه خدا ذلیل می‌کند و تجاوزکننده‌ها و خلافکاران آدم‌هایی هستند که اهل عبادت نیستند. آمارها نشان می‌دهد اکثر زندانیانی که واقعاً خلاف‌کار بوده‌اند و به زندان رفته‌اند اهل نماز نبوده‌اند. (البته نه آنهایی که تصادفاً کارشان به زندان کشیده شده)

عبادت جلوی هوای نفس را می‌گیرد/ کسی که اهل عبادت باشد خود به خود به سمت خلاف‌کاری نمی‌رود

- در سبک زندگی ما، عبادت جلوی هوای نفس را می‌گیرد. مثلاً همین که صبح زود باید بلند شویم و نماز بخوانیم یک مبارزه با هوای نفس است. لذا کسی که اهل نماز و عبادت باشد، خود به خود آدم متینی خواهد شد و به سمت جرم و جنایت و خلاف‌کاری نخواهد رفت.
- **اگر چندتا فیلم برای نشان دادن ارزش‌های تربیتی نماز ساخته شود و به نمایش گذاشته شود که این نماز با انسان چه کار می‌کند، اقبال مردم به نماز چند برابر روشن خواهد شد. چون خیلی‌ها از زیبایی‌ها و آثار و برکات نماز خبر ندارند.**
- بالاخره تکبر و سرکشی انسان یک جایی باید شکسته شود و خداوند با نماز این کار را انجام داده است.
- کسی که این‌همه در مقابل خدا خم می‌شود و رکوع و سجود می‌کند، از اینکه بخواهد در جامعه گردنکشی کند و برای دیگران قیافه بگیرد فاصله می‌گیرد. خداوند متعال هم طوری نماز را در سبک زندگی ما تعبیه کرده است که نماز جزئی از سبک زندگی ماست و یک عمل دائمی و همیشگی است و تأثیرات گسترده دارد.

عبادت‌تی که در سبک زندگی اسلامی وجود دارد، نقش معلم اخلاق در رفتارهای ما را دارد

- اگر جامعه‌ای بخواهد سبک زندگی خود را اسلامی-اخلاقی قرار دهد، باید بداند که همین عبادتی که در این سبک زندگی وجود دارد، نقش معلم اخلاق را در کل رفتارها خواهد داشت. مثلاً وقتی شما در یک مهمانی هستید و در جمع دوستان و آشنایان به گپ

و گفت مشغول هستید، یک‌دفعه گفته می‌شود: الان وقت نماز است. همین رفتار یک عملیات مبارزه با هوای نفس است و اثر اخلاقی بسیار خوبی بر روی همه خواهد داشت.

در فرانسه بیشترین آمار مسلمان شدن در طول سال در ماه مبارک رمضان است

- یکی از اساتید دانشگاه‌های فرانسه که مسلمان بود و بازنشسته یونسکو بود (و اصالتاً الجزایری بود) می‌گفت: در فرانسه بیشترین آمار مسلمان شدن در طول سال در ماه مبارک رمضان است. آنها وقتی می‌بینند که در این ماه یک عده‌ای روزه گرفته‌اند و از خوراک خودشان به خاطر امر خدا صرفنظر می‌کنند از این دین خوششان می‌آید و می‌آیند مسلمان می‌شوند.

خداوند با عبادت‌هایی مثل نماز و روزه، طغیان‌زدگی انسان‌ها را می‌گیرد و این انسان در جامعه افتاده‌حال

خواهد بود

- ما اگر به عبادت اهمیت بدهیم، نیاز جامعه به قوه قضائیه و قوای نظارتی کاسته خواهد شد. خداوند با عبادت‌هایی مثل نماز، روزه و حج، طغیان‌زدگی انسان‌ها را می‌گیرد و این انسان وقتی وارد جامعه می‌شود افتاده‌حال خواهد بود. لذا خداوند می‌فرماید: «بندگان خدای رحمان کسانی هستند که با تواضع و فروتنی بر زمین راه می‌روند؛ وَ عِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا» (فرقان/۶۳)

چاره طغیان‌زدگی انسان‌ها پیامبران هستند نه پلیس‌ها

- چاره طغیان‌زدگی انسان‌ها پیامبران هستند نه پلیس‌ها. البته پلیس هم در جای خود لازم است ولی کارکرد خاص خودش را دارد.
- در اولین آیاتی که به پیامبر اکرم (ص) نازل شد خداوند می‌فرماید: «انسان‌ها طغیان می‌کنند وقتی خودشان را بی‌نیاز می‌بینند؛ كَلَّا إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنَّاظِرٌ * أَنْ رَأَاهُ اسْتَكْبَرَ» (علق/۷۶) یعنی خدا به پیامبر (ص) می‌گوید برو به سمت این مردم که طغیان کرده‌اند. و پیامبر (ص) نیز می‌آید و مردم را به نماز وادار می‌کند. چون نماز جلوی طغیان را می‌گیرد و جلوی سبک زندگی‌ای که در آن طغیان باشد را می‌گیرد. لذا خداوند می‌فرماید: «یقیناً نماز انسان را از کارهای زشت و ناپسند باز می‌دارد؛ إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ» (عنکبوت/۴۵)

غیر از عبادت عامل دیگری نیز جلوی طغیان ما را می‌گیرد و آن روضه اباعبدالله (ع) است

- در سبک زندگی اسلامی غیر از عبادت به معنای خاص کلمه، یک چیز دیگر نیز وجود دارد که جلوی طغیان انسان را می‌گیرد و روی انسان را کم می‌کند و انسان را متواضع می‌کند و آن هم روضه اباعبدالله (ع) است. همین که انسان کنار گودی قتلگاه می‌رود، واقعاً زمین می‌خورد. وقتی تازیانه خوردن بچه‌های امام حسین (ع) را می‌بیند رویش کم می‌شود، دست از دنیا می‌شوید و از دنیا دل می‌کند.
- ما در سبک زندگی خودمان یک روضه داریم که آن را سایر مسلمانان ندارند، قدرش را بدانید. روز قیامت خواهید دید که نماز ما هم زیر سایه روضه ما بوده، چون روضه اباعبدالله (ع) انسان را افتاده حال می‌کند. بدون اینکه بلا و مصیبتی بر سر ما آمده باشد، تنها با شنیدن ذکر مصیبت اباعبدالله (ع) افتاده حال می‌شود.

